

Абдыкеримова А.С., Рапкомова Р.

ОКУТУУНУ БОЛОН ПРОЦЕССИНЕ ӨТКӨЗҮҮДӨ СТУДЕНТТЕРДИН ЖЕКЕ ИШТЕРИН УЮШТУРУУНУН РОЛУ

Абдыкеримова А.С., Рапкомова Р.

РОЛЬ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ ПЕРЕХОДА К БОЛОНСКОМУ ПРОЦЕССУ ОБУЧЕНИЯ

A.S. Abdykerimova, R. Rapkomova

THE ROLE OF THE ORGANIZATION OF IN DEPENDENT WORK OF STUDENTS IN THE TRANSITION BOLOGNA ROCESS OF LEARNING

УДК.: 336.77

КР жогорку билим берүү системасында информациялык ресурстар, билим берүү, илим багытында топтолгон. Азыркы учурда биздин коомдо жогорку билим берүү системасы Болон процессине өткөндүгүнө байланыштуу, студенттердин жеке же өз алдынча иштерин туура уюштуруунун мааниси өтө чоң жана ал студенттердин терең билим алуусуна шарт түзөт. Студенттер терең билимди өз алдынча иштегенди туура уюштурганда гана ала алышат. Студенттердин өз алдынча иштерин туура уюштурганды жана студент жогорку окуу жайында алган билимин өзүнүн кийинки болочок кесибинде колдонуусуна багыт бергенди, окутуучу билүүсү керек. Терең билимге жана тажрыйбага, студент өз алдынча иштегенде гана ээ болот. Иштерди туура жүргүзүүдө, билим аяккы максат гана эмес, кийинки профессионалдык өнүгүүнүн жана карьералык өсүүнүн каражаты болуп калат.

In the education system of the Kyrgyz Republic has accumulated information resources in the field of education and science. Currently in our society due to the transition of Bologna learning process dramatically increases the role and importance of proper organization of independent work of students (IWS) at the university. Deep solid knowledge, sustainable skills can be acquired only by students as a result of independent work. With proper organization of independent work of students, the teacher should be able to guide them to ultimately knowledge obtained in the course of training, in order to further develop the practical application in their future endeavors. With this approach, the knowledge will not only be the ultimate goal, but will also serve as a means to further their professional development and career growth.

Кыргыз Республикасынын билим берүү системасында кийинки жылдары жогорку окуу жайларында Болон декларациясынын принциптерин (анын негизи болгон Болон процессин) жайылтуу боюнча активдүү иштер жүргүзүлүп жатат. Билим берүү кредиттик системага өтүп, өзгөрүүлөр жүрүп жаткан шартта, студенттердин информациялык ресурстар менен өз алдынча иштөөсүнүн ролу жана мааниси кескин жогорулашы маалым.

Азыркы мезгилдеги билим берүү системасында болуп жаткан жаңы өзгөрүүлөр жогорку окуу жайларынын астына, окуу процессинде студенттердин өз алдынча иштөөсүнүн деңгээлин жогорулатуу жана жаңы билимди информациянын ар түрдүү булактарынан өз алдынча билгичтик менен камсыздоо проблемасы коюлуп жатат.

Жогорку окуу жайларынын жаңы окуу планы, студенттердин өз алдынча иштөөсү, алардын ой жүгүртүүсүнүн активдешүүсү жана предметке кызыгуусунун туруктуу калыптанышынын зарылчылына негизделип түзүлөт.

Учурда окутуучуларды студенттердин өз алдынча ишин туура уюштуруу жана информациялык ресурстарды кенири колдонуу маселеси өтө түйшөлтөт.

Терең билимге жана бекем тажрыйбага студент өз алдынча иштегенде гана ээ болот. Окутууну туура уюштурууда, окутуучу студенттерге ар түрдүү курстар боюнча билим берүүсү менен бирге, студент, алган билимин өзүнүн болочок аракетинде колдонуусуна багыт берет. Ишти ушундай жүргүзүү менен, билим, негизи гана максат эмес, ал профессионалдык өнүгүүнүн жана карьералык өсүүнүн куралы болуп калат.

Бизге белгилүү болгондой студенттин өз алдынча ишин уюштуруу эки түрдө болушу мүмкүн, алар:

- окутуучу тарабынан уюштурулган студенттин өз алдынча иши,

- студенттин өз алдынча иши, окутуучунун тике контролдоосу жок эле (тажрыйбалык сабактарга, зачетторго даярдануусу, рефераттар, курстук иштер, дипломдук иш ж. б. иштерди жазуу).

Тиги же башка жумушту аткаруу жана кошумча маалыматтар алуу үчүн, информациялык ресурстарды (библиотекалар, электрондук окуу китептери, окуу куралдары, окутуучу тарабынан даярдалган таратылып берилүүчү материалдар) колдонууну божомолдойт.

Дагы окутуучу, студентке информациялык мейкиндикти колдонууну түшүндүрүүгө тийиш алар, библиотекалар информациялык ресурстары менен (электрондук жана кадимки адат болгон - китептер, пособиелер, журналдар ж.б. материалдар кагаз түрүндөгүлөр).

Өзүбүздүн иштөө практикабызда биз студенттердин өз алдынча иштөө темаларынын туура тандалышына олуттуу маани беребиз, ошондой эле окуу программасында көрсөтүлгөн суроолордун бардыгын, студент, кошумча түшүндүрүүсүз эле өздөшүрөт дегенден алыспыз.

Ушул максатта КМТУ нин билим берүү системасында чоң тажрыйбалуу окутуучулары кредиттик система үчүн окуу куралдарын, лекция-

лардын текстин, окуу-методикалык куралдарын, маселелер жана текшерүүчү суроолору менен практикумдарды, алган билимди бекемдөө үчүн тесттик суроолорун, окуу – методикалык куралдарын жана электрондук окуу куралдарын иштеп чыгышты.

Студент өзүнө керектүү убакта электрондук вариантта информацияны ала алат, жана кагазга чыгарып, аны өз алдынча иштөөдө колдонот.

Бул иште биз студенттин өз алдынча ишин уюштуруунун багыттары болгон студенттин информациялык даярдыгын уюштуруу жана анын негизги принциптерин оптималдаштырууну, алардын көз караштарын, ой жүгүртүүсүн активдештирүү жана предметке болгон кызыгуусун туруктуу калыптандырууну карайбыз.

Окуу процессин компютерлештирүү – окутуунун эффективдүүлүгүн артыруучу зор маанилүү түзүүчүсү.

Библиотекалардын компютерлештирүүсү информациялык технологияларды колдонууда кошумча машыккандыкты өстүрөт.

Техниканын жана илимдин акыркы үлгүлөрү менен жабдылган библиотекалар жогорку окуу жайынын өнүккөн окуу – педагогикалык инфраструктурасынын маанилүү жана негизги составдык бөлүгү болот.

Эгер библиотека интернет менен байланышкан болсо анда ал глобалдык информациялык чөйрөнүн элементи болуп калат. Кредиттик системанын шартында интернетти жана электрондук почтаны киргизүү эң маанилүү кырдаалдардан.

Студенттердин интернетте иштөөсүн үйрөтүүнү уюшкандыкта жүргүзүүнүн мааниси зор.

Ошентип, биз, окутуучулар, студенттердин өз алдынча иштөөсүн уюштурууда студенттин жаңы керектүү материалдарды алуу үчүн «бүткүл дүйнөлүк желени» WWW (Word, Wide, Web) колдонуусуна өтө маани берүүбүз керек жана студентке, информацияны оптималдуу ыкмалар менен издөөнү үйрөтүүбүз зарыл. Бул үчүн консультациялар уюштуруу керек.

Окутууну кредиттик система боюнча жүргүзүү чет тилдерин, информациялык жаңы технологияларды, гуманитардык, социалдык-экономикалык жана табигый илимдерди терең окутуу зарыл экендигин тастыктайт. Булардын керектелүүчү адабияттар менен иштөөдө гана эмес, информацияларды ар түрдүү сайттардан издөөдө да мааниси чоң.

Өз алдынча ишти окутуучунун жардамы менен иштөөдө инструктаж жүргүзүлүп, анын максаты жана мааниси түшүндүрүлөт. Өз өлдынча окутуучу материалды үйрөнүүнүн ыраттуулугу, окуунун методикасы, ишти аткаруунун рационалдуу

ыкмалары, жолдору жана өздөштүрүлгөн (же окуп үйрөнгөн) материалды белгилөө формасы жөнүндө так көрсөтмө берилет.

Кыска кириш ой бөлүшүүдөн кийин, студент бир нече минута өз алдынча иштин инструкциясы менен таанышып, берилген тапшырманы ойлонот. Андан кийин бардык эле студенттер түшүнүштүбү, сабакта эмнени өздөштүрүүсү керек жана тапшырманы кантип аткаруусу зарыл экендиги аныкталат.

Студент окутуучунун жетекчилиги менен жаңы материалды үйрөнүүнү баштайт. Качан гана группага өз алдынча маселени чыгаруу тапшырмасы берилгенде студенттердин кабыл алуу, түшүнүү мүмкүнчүлүктөрү жана алардын даярдыктары ар түрдүү экендигине күбө болобуз: алардын арасында окутуучунун жардамысыз эле жаңы билимге өз алдынча ээ боло ала турган студенттердин группасы бар экендиги билинет, ал эми кээ бирине окутуучунун жардамы керек экендиги байкалат.

Ошондуктан окутуучу үчүн, өз алдынча иштеп жаткан студенттердин ишин так байкап туруусу зарыл, жана мурдатан мүмкүн болгон кыйынчылыктарды болжолдоп, кылдат жана өз убагында дифференциалдык жардам көрсөтүүсү, кандайдыр бир себептерден терең билимге жана билгичтикке ээ болбогон, окуу программасында жана окуу китептеринде көрсөтүлгөн жаңы материалдарды жай жана кыйындык менен өздөштүрүшкөн студенттерге жардам берүүсү зарыл. Мындай студенттерге өз алдынча иштин жүрүшүндө, жаңы материалды өздөштүрүүдө, тапшырманы аткарууну жеңилдетүүчү, кошумча түшүндүрмөлөр берүү, кеңеш айтуу, жардам берүүчү суроолорду келтирүү түрүндө чыныгы жардам берилет.

Ишти аяктагандан кийин жалпыланган сүйлөшүү: жаңы материал кандай өздөштүрүлдү жана студенттин өздөштүрүп алган билимин текшерүүлөр, түзөтүүлөр киргизүү жүргүзүлөт. Бизге белгилүү болуп калат, дагы бир жолу студентке, кандай тактоочу материалдарды билүү керек экендигин түшүндүрүү. Бул учурда билим текшерүүчү, контролдоочу гана эмес, үйрөтүүчү функцияга ээ болуп калат, ал эми студенттердин жаңы өздөштүргөн материалдарды кайтадан айтып жооп таба алуусу, жакшы эстеп калуусуна жана билиминин бекемделүүсүнө, ой жүгүртүү ишмердигинин өсүүсүнө түрткү берет.

Адабияттар.

1. И. И. Базелюк. Из опыта самостоятельной работы студентов. ИИ педагогики УССР. 2001.
2. Проблемы информатизации высшей школы. М. Бюллетень -3-15 2005 г.

Рецензент: д.пед.н., профессор Бабаев Д.